

שורשים - הכשרת קציני צה"ל

"...קורס מפקדי המחלקות של ה"הגנה" היה קצר מפני שלא היה תקציב, לא היו מקומות מתאימים לאימונים והיה צורך לייצר במהירות מפקדים, ולו גם ברמה נמוכה... סיבה נוספת הייתה שאין לפגוע בהכשרות של הפלמ"ח (עבודה בקיבוצים והקמת קיבוצים). לימודים ממושכים היו עלולים לגזול מההכשרות את מיטב אנשיהן... אינטרס השרידות [הפוליטי] של הקיבוצים ותנועות הנוער [גבר]... לא למדו קרב פלוגתי ובוודאי לא קרב גדודי. זמן רב מאד הוקדש להשכלה פוליטית-ציונית ברוח תנועת העבודה ולהרצאות אידיאולוגיות.

...קורס הקצינים של צה"ל בשנת 1993 מבוסס על קורס מפקדי המחלקות של ה"הגנה"... כדאי לשים לב לדברים שאמר הרמטכ"ל לשעבר, רב אלוף (מיל.) דן שומרון לעיתונאי ב-1989: "המודל האידיאלי של הקצין הבכיר הוא מפקד הפלמ"ח יגאל אלון...". אלוף משנה מאיר פעיל שפיקד על בית הספר לקצינים של צה"ל אמר בראיון: "מה שלימדתי בצה"ל מקורו במה שלמדנו ולימדתי בפלמ"ח עצמו, בדוקטרינות הפיקודיות של הפלמ"ח. על קורס הקצינים של הפלמ"ח אמר סא"ל (מיל.) אריה עמית-טפר, אחד המפקדים הקרביים המצטיינים של הפלמ"ח במלחמת העצמאות... זה לא היה קורס קצינים אלא קורס מדריכים של תנועת נוער... קצינים טובים לא יצאו מהקורס..."

...שרי הביטחון והרמטכ"לים, מדוד בן גוריון ויעקב דורי... [דרך] יצחק רבין ואהוד ברק... באשמתם נמשכת הכשרת קציני צה"ל בין חודשיים לשישה חודשים, ועיקרה הקניית טכניקות לחימה וטכניקות פיקוד שלעולם אינן מתאימות למציאות קונקרטית... ההשתלמויות הקצרות מאד שמעניק צה"ל למפקדי פלוגות, גדודים, מפקדי חטיבות ואוגדות אינן מיועדות להרחיב ולהעמיק את הידע וההבנה של הקצין הבינוני והבכיר בנושאים ביטחוניים-אסטרטגיים... המדריכים בהשתלמויות אלה הם קצינים בכירים יותר מחניכיהם ובמקרים רבים כישורי המדריכים הם הגיל והדרגות בלבד...

...רבים מקציני צה"ל למדו שנה בבית הספר לפיקוד ומטה (פ"ם)... ראש מחלקת ההדרכה, אלוף (מיל.) דורון רובין אמר שללימודי פ"ם הרגילים אין ערך... אל"מ חנן שוורץ אמר דברים דומים, תא"ל (מיל.) אמציה חן, שלמד והדריך במכללה לביטחון לאומי אמר: "...במכללה יש פרדוקס, היא מקנה לחניכיה ידע רב וענייני על נושאים מגוונים, כמו כלכלה וציונות ומזניחה את נושאי הביטחון... תחום הביטחון במכללה הוא אוסף קשקושים של בעלי תפקידים בממסד."

"...צה"ל אינו מכשיר את מפקדיו, ובייחוד את מפקדי זרוע היבשה שלו, להתמודדות עם מצבים לא שגרתיים בשדות הקרב, בתקריות ובתחום הביטחון השוטף והלוחמה הזעירה... הכשרת טייסי חיל האוויר והחובלים בחיל הים ומפקדי היחידות המיוחדות משופרת יותר, אבל לא מגיעה לרמתם של צבאות מערביים..."
(דר' אורי מילשטיין, **קריסה ולקחה**.)

"...עשרות שנים התגאה צה"ל במנהיגות של מפקדיו... קצין המסתער קדימה בקריאת "אחרי" (קריאה שספק אם מישהו באמת שמע אותה

בקרב...), הסיפורים עליהם התחנכו היו על מאיר הר ציון – האיש שלא עבר קורס קצינים [קמל לאי-פורמליות]... בחילות הרגלים כינו את המפקדים בשמות פרטיים... דגם המנהיגות היה הקצין המאובק... העומד חשוף בצריח... מ"פ או מג"ד שלעולם לא הולכים לישון לפני שתיים בלילה... משיג את כולם בבוחן כושר... [תכונות חשובות אך בהחלט לא מספיקות]...

...הקפדה על עמידה בפקודות מטכ"ל, השכלה צבאית תיאורטית והיכולת ליישמה נחשבו מעט מאד בהערכת כישוריו ובמסלול התקדמותו של מפקד בשדה." (עופר שלח, **המגש והכסף**).